

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah h. šte. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

P. n. gospodji, ki so z naročnino ali z drugimi doneski še na dolgu vljudno se vabijo, da nemudoma svojo dolžnost storiti blagovolijo.

Ali je človek prost?

Velika čast in imenitnost obstoji za človeka v tem, da je gospodar svojih dejanj, da je prost v svojih delih, da more izbirati po lastni volji med eno in drugo stvarijo. Prost je vnanje sile, prost notranje neogibnosti, kar hoče, to stori.

Dandanes so modrijani iznašli, da je človek kup materije, kakor kup gnoja, da je ves podvržen nespremenljivim natornim postavam, da toraj njegova dejanja ne izhajajo iz proste volje, ampak iz nature in krvi. Nauk o sužnjosti človeške volje se oznanuje tudi našim mladenčem; pogledimo tedaj nekatere njegove nasledke.

Kdor uči, da človek ni prost v svojem dejanji, mora tudi pritrditi, da ni odgovoren za to, kar stori. Malo besedi je v tem stavku, ali praktični njegovi nasledki so neizmerni. Naj sprejme kaka država to načelo, in ako hoče biti dosledna, mora naenkrat izprazniti vse ječe, razpustiti žendarme in policijo, preklicati vse postave, odpraviti vse kazni, posloviti sodnike, zapreti sodišča, opustiti odvetniške šole. Vsaka država, ki daje postave, dela nespametno, ker človek, ki nima proste volje, stori to, kar postava zahteva, ako ga njegova natora k temu vleče, sam od sebe; ako pa njegova natora zapovedani reči nasprotuje, je ne stori, naj bo postava kakoršna koli. Vsaka postava je toraj nepotrebna, zato nespametna, in bolj ko je kaka država razsvetljena, manj postav ima, tako da je ona država na vrhunci napredka, ki nima nikakih postav. Toraj je anarhija najsrečnejša in najviša državna oblika, ako je tudi anarhija državna oblika. Iz tega se tudi prepričamo, da v Evropi se vedno bolj bližamo tej neizrekljivi sreči, ker stare postave se preklicujejo, in na njih mesto se nove dajejo, ki, kakor pravi „Vaterland“, niso vredne imenovane biti postave, tako da število resničnih postav v pravem pomenu je vedno manjše.

Velike krivice se godijo na svetu, vendar po zgorej omenjenem nauku se nikomur ne godi več krivica, ko sleparjem, tatovom, morilcem, zapeljivcem, izdajalcem, puntarjem in razbojnikom. Ti ubogi ljudje niso nič drugega storili, ko to, k čemur jih je njihova natora silila, za kar niso popolnoma nič odgovorni, ker niso delali iz proste volje, ampak siljeni. In zavolj svoje nature, ktere si niso sami dali, mo-

rajo družino zapustiti, noge in roke železju izročiti, v temnih ječah zdihovati, pomanjkanje trpeti, od vseh ljudi zaničevanja in očitanja prenašati. Zakaj se oni kaznujejo, ko jih je natora k slabemu silila, ali ni timveč tisti kriv, ki . . . *). Potolažite se, nedolžne dušice, glejte! našle ste zagovornika, rešitelja, zveličarja, že oznanuje veselo vest, iz ktere ima pricvesti načelo, da, ker ni vaša duša prosta greha, naj bo vaše telo prosto verig in zidov, da bote še dalje nenadlegovani zmikali, davili, zažigali, skrunili, izdajali, morili, v svesti si, da ta dejanja niso vaša in niso slaba, ampak dobra, ker v zadnji vrsti izvirajo iz sebičnosti, sebičnost pa je po nauku modrega profesorja dobra. Vendar med nami rečeno, država ne dela krivice, ako vas preganja, ker tudi ona dela po svoji natori in ni odgovorna za svoja dejanja; ne ostane toraj drugega, ko da v tej splošni dušni sužnjosti in splošni telesni prostosti, ostane zmaga tistemu, ki je močnejši; in tako pridemo srečno do tistih blagih razmer, ktere nevedneži imenujejo barbarstvo.

Naj le uči kdo, da človek ni prost, da toraj ni odgovoren za svoja dejanja, samo naj ne ostane pri tem, ampak naj gre dalje in naj reče, kakor mora reči, ako hoče dosleden ostati, da država nima pravice hudodelnike kaznovati. Ako pa nedosledno državi to pravico pripušča, je tudi hudodelniku ne sme vzeti, da se kazni, akoravno pravični, odteguje in se je brani; pripoznati mora kot nekaj subjektivno dobrega punt in moritev, naj pade kralj ali minister.

Kaj porečejo k takemu nauku naši kmetje? kaj državni pravdnik? kaj g. šolski nadzornik, ktereга nismo še imeli letos časti videti v naših šolah? Po našem mnenju so taka načela bolj staatsgefährlich (nevarna državi), ko jezuitje, ki učijo, da človek bo moral dati vsegavednemu pravičnemu sodniku natanjčen odgovor od vsake najmanjše besede in misli zato, ker je prost v svojem dejanji.

Dopisi.

Iz Gorice, 20. maja. — Ko so bile l. 1869 razglašene nove šolske postave, smo mislili, zdaj ne bo živa duša več govorila v šoli o veri in cerkvi razun katehetov, ker namen novih postav bil je ločiti šolo od cerkve; pa motili smo se v tej reči, kakor v veliko drugih. Od tistega časa naprej se v šoli verske resnice veliko bolj pogosto obravnavajo, ko prej, ker zdaj

*) Nikar ne govori: On me je premotil; zakaj on hudobnih ljudi ne potrebuje. Bog je človeka v začetku vstvaril in mu prosto voljo pustil. Nikomur ni zapovedal hudobno delati in nikomur ni dovolil grešiti. (Sirah 15.)

ne učijo kerščanskega nauka samo učitelji verstva, ampak tudi profesorji drugih strok: zgodovine ali jezikoslovja, se prav radi spuščajo na versko polje, „bodi si priložno ali nepriložno“ (2. Tim. 4.), potrebno ali nepotrebno. Skoraj bi človek mislil, da so brali sv. Pavla, ker s takim ognjem in toliko pridnostjo premlevajo naj globokejše resnice kerščanstva, na kterih sloni vera in nrvnost narodov. Škoda je le to, da se njihova razlaganja ne vjemajo z naukom Petrovim, in da na tak način budijo v mladih glavicah dvom nad resnicami, ktere so slišali iz ust svojih očetov, dedov in pradedov.

Sprižnice se glasi: „Ljubi Gospoda svojega Boga iz celega svojega srca, iz cele svoje pameti.“ (Mat. 22.); na jezikoslovski stolici se pa dokazuje, da človeku je nemogoče Boga na kteri koli način ljubiti. Kako lahko se zgodi, da bo kak veren tepec v svoji kerščanski simplicitati in doslednosti iz navedenih stavkov tako-le sklepal: — major: Bog zapoveduje v evangelji ljubezen do Boga; — minor: ljubezen do Boga je reč nemogoča; — conclusio: Bog zapoveduje nemogočo reč. Kdor zapoveduje nemogočo reč, ni moder, ni Bog; toraj Tisti, ki nam v evangelji zapoveduje ljubezen do Boga, ni Bog. Kdo pa je Bog? Do ne-Boga nas je pripeljala logika, naj nam še k Bogu spet logika pomaga.

Pustimo naše šole, ozrmo se v državni zbor, koder nam prihajajo nove postave. Tudi tu vidimo, čemur smo se hoteli ogniti: verska prašanja. Na kolikih ranah je bolna naša domovina, in postavodajalni zbor ne pozna nujnejše potrebe, ko v spone devati cerkev, da se ne more ganiiti. Svobodi je s tem slabo vstreženo, in ne bo znala hvale hvalilcem 19. veka.

Bežimo iz tega kraja, vzmimo liberalen list v roko, kaj vidimo? Verska prašanja. O papeževi nezmotljivosti, o cerkveni oblasti, o božjem bitji hoče vse govoriti, vse podučevati. Manj ko se veruje, več se o veri govori.

Šole, postavodajalni zbori, politični shodi, časnikarstvo, vse ima polno dela z verskimi zadevami, pa malo verskega prepričanja v svojem srci.

Od Matajurja, 18. aprila 1874. Kdor je hodil pot iz Kobarida v Benečijo videl je med vasmi Kobariške fare lepo dolinico, ravno ko miza. Kakor zvita kača se pretaka po njej potok Idrija, prav počasno, da se komaj vidi. V deževnem vremenu iz Matajurja pridivja v Idrijo gorski potok Šijak. Od kar je bilo pred blizo 20. leti na tistem kraji po Matajurji močno posekano, je začel ta potok grušč kopati ter ga valiti proti Idriji pa jo zasipati. No ker ni bilo nikogar, da bi jej vodotok sprot

trebil i Šijaku zajezil; je uže pred močvirni svet postal prava močvirje, ki stoji deloma pod vodo (t. j. „Kobariško blato“).

Rodovitna, za moža debela zemlja se sedaj ne more skoraj nikjer orati, leži v senožetih kisle trave. Močvirje pa kakor povsod kuži zrak ter napravlja sitno tresliko.

To blato premeniti v rodovitno polje, i okuženi zrak očistiti škodljivih izpuhov, to nalogo si je naložil sedanji župan. Le sè svojo znano odločnostjo je mogel premagati vse zapreke ter pridobiti občino za tako velikansko poduzetje; pri vladi pa i dež. zboru je z neugnano trudljivostjo pridobil zdatno denarstveno podporo. Zđajci se delo začinja, merjavec uže pridno meri i kmali se začne kopati i drugo.

Površno soditi, je to začetje majhne važnosti a preveliki stroški, počes nad 60.000 gld., ki ne bodo dajali dobrih obrestov. Tako sodi marsikdo, ki se boji stroškov, pa ne prevdari dosti dobička. Ta je tedaj kratkovidna sodba; kdor pa vidi nekoliko čez domači prag, spozna lahko veliko važnost, osušenja „blata“.

V dolini gorenje Soče se tudi v naj boljših letih ne more pridelati dosti žita za domačo potrebo, ker ni prida polja. Koliko ljudi iz Bovškega i Kobariške okolice hodi v svet na kupčijo ali na delo, pa žito se le še uvažuje! Temu občutljivemu pomankanju domačega žita se bo pa do malega prišlo v okom, ko se „blato“ premeni v rodovitno polje, ter postane lahko žitnica za Kobariško i Bovško okolico. To i pa očiščenje zraku močvirnih ter škodljivih izpuhov, daje temu poduzetju važnost, da moramo v kljub velikih sitnih stroškov začetno delo prav radostno pozdravljati, i upamo da se bo hitro vršilo v prid občini i vsej okolici tje do Benečije i gori do Predela.

S Kanalskega, 19. maja. Vozna pot iz Vrha skoz Bate v Gorico mora gotovo več nego sto let stara biti, kajti 80 let stari Vrhovci še od svojih očetov nikoli niso slišali, kedaj se je ta pot narejala in kedaj za vozno rabiti začela. Še manj pa se zamorejo Vrhovci spominjati, da bi bili kedaj poprej od Bačanov na poti nadlegovani, napadani in tepeni, ako so hodili peš ali z živino v Gorico, kakor se je to godilo pod sedanjim županom iz Banjšic sv. Lavrenca. Po vsi pravici so se toraj Vrhovci morali pritožiti, da jim ni varno po tej poti hoditi, ampak da so v nevarnosti napadenim in tepenim biti.

Leta 1868 so Vrhovci to pot hoteli popraviti ali pa novo črto iz Vrha do Batske meje izpeljati. Poklicali so izvedence, med njimi bil je tudi župan V. St., ki je obljubil, da bode po svoji moči delo podpiral. Čez 2 leti je delo dovršeno. Zgodi se pa, da od leta 1870 Vrhovci na tej poti nikdar varni niso bili in 2. januarja t. l. župan kakih 60 mož pripelje na pot, po kateri so Vrhovci priti morali. Vsakemu obljubi 50 soldov, ako bodo hrabri pri tepežu. Tepež se prične, Bačani zmagajo pod vodstvom županovim, zaslužena kazen sicer nekatere doleti, župan pa se je v pest smijal. Da se je vse to zgodilo, ni se čuditi Bačanom in županu, pač pa gospodu glavarju v Gorici, ki je sam omenjeno pot

dvakrat preiskaval in sodil pa razsodil, da lepo uglajena pot ni vozna ampak le steza za ljudi.

Vrhovci so se obrnili do deželnega odbora, in ta jim je še le do pravice pomagal. Razglasil je pot iz Vrha do Bat kot občinsko in c. kr. namestništvo je glavarjeve sklepe dne 12. sept. 1871 št. 5612 in dne 30. decembra 1872 št. 1004 z dopisom dne 23. aprila 1874 št. 3927 ovrгло in Bačane primoralo, da se ravnajo po dotičnih §§.

Vrhovci pa morajo slav. deželnemu odboru hvaležni biti, da jim je bil pravičnejši, kakor glavarstvo, in da so tako vendar enkrat prišli do zaželjenega miru, kterega so po vsej pravici iskali.

Ogled.

Avstrija. Navadno, kedar ima državni zbor počitnice, vlada takraj Litave smrtna tihota. Zdaj je sicer tudi tiho, ali tako, kakor v poletnem času pred hudim vremenom, kedar se kopičijo črni oblaki. — In res; naše notranje razmere nič dobrega ne obetajo. Borsni polom takraj Litave, ki vedno dalje sega, državni bankerot, ki žuga unkraj Litave; zmešnjave politične, verske in gospodarske, ki vedno rasejo; nevarnosti zunanje, ki se ne dajo zakrivati, kažejo dovolj jasno žalostno stanje Avstrije. Kako globoko v brezdnu tičimo, znači to, da naši veliki listi, eni bolj zakrito drugi bolj jasno o vsaki nevšečni priliki govorijo o — razpadu Avstrije. Če že javni organi tako pišejo, mislite si, kaj ustmeni pogovori na dan spravljajo. Kam bo sedanji vladni sistem Avstrijo pripeljal, mora vsak videti, če je le še kaj zdrave pameti v glavi. Prišel bo čas, da bi pravi Avstrijani sedanjim možem na krmilu in večini drž. zbora pravdo zarad izdaje napeli, pa bo morda prepozno.

Ustavoverni kolovodji drž. zbora mislijo imeti velike shode v svojih volilnih okrajih, da se porazumejo se svojimi volilci. Namen kolovodjev pri takih shodih je, da si oveneli venec domoljubnih zaslug sopet nekako popravijo. Volilci niso nič kaj zadovoljni z njihovim početjem v drž. zboru. Kolovodjem se zdi potrebno, volilcem govoriti o vsem, o čemur so molčali v državnem zboru.

Delegaciji bote svoje delovanje končale 22. t. m. Poslanci obeh delegacij so se močno ustavljali, dovoliti nar potrebniših stroškov za oboroženje avstrijske armade. Finančni odsek naše delegacije je bil tirjatve vojnega ministra močno pristrigel; v skupni seji so sicer redne stroške dovolili, pri izvanrednih pa so odbili skoraj pol drugi milijon. Vojni minister je tirjal, da se mesto Przemysel v Galiciji oboroži in nova vojna ladija „Tegetthof“ napravi, kar je silno potrebno; pa večina ni hotela o tem nič vedeti in se je izgovarjala se slabim denarnim stanjem. Res to; ali kaj bo Avstrija začela, če jo k vojski prisilijo. In Avstriji je potrebna nova pa srečna vojska, povdarja zaporedoma izvrstna „Reform“, da se izleče iz sitnih in sramotnih oklepov, v katerih tiči. — Vradni listi pravijo da skupni fin. minister Holzgethan mora vsled teh dogodkov odstopiti. Hrbst, ki se je naj bolj v njega zaganjal, menda bi

prišel rad na njegovo mesto; šepetalo se je na Dunaji o splošni ministerski krizi takraj Litave. Čas bi bil zadnji, da grejo svojo pot, ko bi le kaj boljšega sledilo. — Zanimivo je to, da štiri delegacijski poslanci so se svojemu mandatu odpovedali; namesto njih poklicali so k sejam njih namestnike, pa izmed devet povabljenih prišel je le eden, vsi drugi so se izgovarjali na vse viže, ker jim vsa stvar ne dopade. Ko bi ne bil sklep delegacij pred durmi, bi še zborovati ne zamogli.

Ogrsko. Državni voz ogrski globoko v blatu tiči, in madjarski oholosti njih denarni stan hudo priseda. 13. t. m. je finančni minister Ghyczy razložil in odkril denarno stanje ogrske države. No, to je bilo grenko in slano! Madjari so naredili dolgov, da je strah, od leta 1868 sem. Lani so bili k starim dolgovom naredili sopet 76 milijonov, da pokrijejo stroške za l. 1874. In zdaj je povedal Ghyczy, ni beliča več v kasi, v kratkem mora imeti 10 milijonov, da izplača kupone meseca maja, in do konec leta mora si izposoditi še kakih 40 milijonov. — Vsi milijoni, kar so si jih izposodili so šli, da ne vejo kam.

Pri vsem tem ravnajo Madjari z drugimi ogrskimi narodi še huje, ko naši ustavoverci. Slovaki so si postavili z lastnimi denarji dva gimnazija, da se narodno podučevanje goji; Madjari žugajo ju zapreti, češ, da se tam goji panslavizem. Zdi se pa, da struna, že preveč napeta, kmalu počí. Tako tirjajo Saksonci (nemci) na Sedmograškem z vso odločnostjo svoje stare pravice, ktere jim kratijo Madjari. Naši ustavoverci, ki doma pravice ne poznajo poganjajo se za sobrate Saksonce z vso močjo. — 16. t. m. se je ministerskemu predsedniku predstavila hrvaška deputacija ter ga prosila, da bi se potegnil zato, da se pred ko mogoče hrvaško-slavonska granica z deželo združi. Minister Bitto je obljubil, potegniti se za to pri cesarji in pri ogrski vladi.

Francosko. Narodna skupščina se je 12. t. m. snidla in volilo za predsednika Buffet-a. Kar so Levičarji (republikanci) dolgo nameravali, se je zgodilo. Minister notranjih zadev Broglie je moral odstopiti in to pomeni veliko. Vzrok je bil ta. Vlada je zbornici predložila načrt nove volilne postave, ktera naj bi se po njeni želji najprvo rešila, za njo pa postava o višjem svetu (grand conseil). Ta bi imel po vladinem predlogu 300 udov, izmed katerih bi jih volili 150 razni okraji, 100 bi jih imenovala vlada, in 50 bi jih vzeli iz tistih nadškofov, škofov generalov itd. ki so nekđaj sedeli v starašinstvu (senatu). Višji svet bi imel ravno tiste pravice, kakor zbornica poslancev, razun tega bi imel pa tndi še pravico, odgovor tirjati od predsednika in od ministrov in jih soditi. Višji svet bi si sam izvolil predsednika, ki bi imel pri izpraznjenem sedežu republikanskega predsedništva obe zbornici sklicati k votitvi novega predsednika, ki pa ne bi moral imeti tistih pravic in naslovov kakor Mak Mahon. Tudi bi imel višji svet določiti, koliko časa ima sedanja vlada trpeti. Davkarske postave bi se morale vselej predložiti zbornici poslancev. Predsednik republike v soglasju z višjim svetom imel bi

tudi pravico razdret narodno skupščino. Minister Broglie je to postavilo zbornici predložil 15. t. m. Desnica in desno središče sta bila ž njo jako zadovoljna, skrajna desnica in levičarji pa nič kaj ne. Vlada je bila odločno za to, da se najprvo reši volilna postava, pa skupščina se je 16. t. m. s 381 glasovi proti 317 izrekla zoper to, in ministerstvo Broglievo je vsled tega odstopilo. Mak Mahon je uaročil Goulardu, da naj sestavi novo ministerstvo. Do zdaj se mu ni še posrečilo.

Španjsko. Serrano, predsednik španjske republike, si je vendar novo ministerstvo preskrbel, kar ni bilo tako lahko; ž njim pa bo ravno toliko opravil, kakor s prejšnjimi. — Karlisti sopet močno pritiskajo rep. armado. Bijejo se neki te dni; o izidu se pa še nič gotovega ne ve. — Ako se Serrano-u ne posreči, postaviti s prusko pomočjo na španjski prestol Alfonza, sina pregnane kraljice Isabelle, vojske ne bo še konec; pa tudi potem ne bo miru, dokler Don Karlos, pravi španjski kralj, prestola ne zasede.

Domače novice.

(Prevzvišeni nadškof) bodo delili sakrament sv. birme v nedeljo in ponedeljek po veliki maši v stolni cerkvi, v nedeljo ob 5. uri popoldne v mestni fari sv. Ignacija in potem v domači kapeli.

(Razstava bratovščine vednega češčenja Presv. R. T.) se je letos vrlo dobro obiskovala in bila je bogatejša mimo poprejšnih let. Lahko že danes povemo, da je čez 30 revnih cerkva obdarovanih s čedno izdelanimi cerkvenimi opravami. Zavoljo pomenjkanja prostora pa odložimo obširnejši popis za prihodnji list, v katerem bodema častito duhovščino na nekatere reči opomnili, kar bo nji, društenikom in bratovščini na veliko korist.

(En profesor) je dijake iz 7. živo nagovarjal, naj spišejo „poslano“ proti naši notici o c. k. gimnaziji v zadnji številki. — Drugemu prof. so se pa nekateri dijaki iz 8. sami ponudili, da hočejo „poslano“ spisati. Drugi profesorji ne govorijo v šoli o naši notici, kolikor je nam znano. Zakaj pa je omenjenemu gosp. profesorju toliko ležeče na tem??

(Zvonovi za sv. Goro.) V ponedeljek pripeljali so iz Ljubljane zvonove, ktere je slavnoznani c. kr. dvorni zvonar Albert Samassa vlil za sv. Goro. Popis pridržimo si za drugo priliko, toliko pa vendar moremo že danes reči, da kdor je velikana — tako smemo veliki zvon imenovati — videl, moral je občudovati to mojstersko delo. Vse je tako natančno dovršeno, da so tudi nasprotniki Samassatovi priznati morali, da kaj takega Videmski mojster ne naredi. Velika množica je spremljala vozova skoz mesto in radovednih gledalcev ni se manjkalo, kjer sta se voza vstavila. Ko so pa v Solkan prišli, bilo je vse na nogah. Fantom, ki so zvonove že skozi mesto spremljali, pridružile so se še dekline, ki so zvonove in — vole z venci zaljšale in z zastavo spremili zvonove na sv. Goro. Točno ob eni uri in 20. minut prišli so srečno na goro. Slava vrlim Solkancem, da so tako veličastno sprejeli in spremili to častitljivo zvonilo. Kakor slišimo, bo eno pobinkoštnih ne-

delj slovesno blagoslovljenje zvonov na sv. Gori po prevzvišenem nadškofu.

(S Komna se nam poroča) da je od slav. c. kr. okrajnega šolsk. svetovalstva imenovani podučitelj gosp. M. Strekelj 20. t. m. sviloprejke spravil na prejo. Izvalile so se 27. aprila tedaj v 23 dneh vkljub neugodnemu vremenu so šle na prejo. Kar je imenovani gospod učitelj sam skušal, podučeval je tudi ljudi, toraj ni resnično to, kar „S.“ o njem pisari. Pokazal je, da je za kmetijstvo in njegovo zboljšanje vnet, in to je prava „politika“, ktera kmetu koristi.

(Iz Volč) se nam piše; Mesec april je bil za Volčansko župnijo kaj nesrečen. 15. je 60 letni stric Ant. Kr. na Mengorah laz za krompir kopal, kar se neprevidoma velikansko orehovo deblo, katero je vsem viharjem se vstavljalo, samo od sebe na njega zavali ter ga v pravem pomenu besede zmane. Ko telesne ostanke nesrečnega v trugo spravljajo, se pokadi v Čiginjskih Rutih, in oba fratnika sta pogorela.

27. pa sta mož in žena Ivan in Ana P. iz Volč eb enem se sv. sakramenti previdena bila, kmalo po tem umrje mož, 11 ur poznej tudi žena, ter so oba h kratu k pogrebu nesli. Rojena sta bila oba leta 1803, poročena leta 1828, sta tedaj 46 let skupaj živela in tudi v smrti nista hotela biti ločena.

Razne vesti.

— *„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“* se imenuje novo društvo slovensko-štajerskih učiteljev, ki bode ondašnje slovenske učitelje združevalo, da se združeni branijo svojih neprijateljev, zlasti neprijateljev narodne šole. Začasni sedež bode imelo v *Ljutomeru*.

— *Nevednost.* Lahko se zgodi, da potrjen profesor zgodovine in zemljepisja ne vé, kako se imenuje glavno in stolno mesto braziljanskega cesarstva v Ameriki, in se mu ne čudimo, ker je veliko glavnih mest. A čuditi se mora vsakdo, ko vidi, da drug zgodovinar naših srednjih šol hoče dokazati papeževu zmotljivost v rečeh zadevajočih vero in nraavnost s tem, da pravi: „Eden papežev je jezuite potrdil, drugi jih je prepovedal; ta ali uni se je gotovo motil.“ — Ko je g. profesor s patetičnim glasom, v svesti si svoje velikosti, to govoril, gotovo ni mislil, da s tem svedoči svojo kolosalno nevednost. Mi bi g. profesorju svetovali, naj se da podučiti o cerkvenih dogmah, predno jih sodi, da se mu spet kaj človeškega ne pripeti.

— *Zakaj „Soča“ peša?* — Goriški *ne-slovenski list* že dolgo prinaša „senzacijsko vzbujajoče“ vesti, katerih namen je svoje brezverske ščuvanje in mrzenje vere in duhovščine, deloma z izmišljenimi, deloma pretiranimi dogodki po katerih tako močno hrepeni, da bi svoje v-mazane predale polnil, izgovarjati, — ko bi se dalo! Tako je zopet prinesla v svojej 20. št. vest o nekem prepiru med g. župnikom in ondotnim kaplanom, o katerem je sicer slišala zvoniti, pa ne vede, od kod in kje? Neko pričkanje je res bilo a ne na ulici niti ni bilo od dalječ onej rabuki znanega „skribača“ in Soč. privrženca v Solkanu 1. marca, podobno. Tudi

ni šlo za to, kdo naj gre previditi, ampak stvar je imela vso drugo podobo in vzroke, ki pa niso v nobeni dotiki z vero, vsled česa bi morala ta pri ljudstvu „pešati“. Prosto ljudstvo zna gotovo boljše ločiti privatne zadeve od bistvenih in verskih, kakor pa gospa „Š.....ka“, ki grehe duhovnikov veri na vrat obeša. Kaj je nek kriv 19. § temeljnih državnih postav, če se ces. vradniki nečejo po njem ravnati? Kaj ima pri kakem prepiru ali nerazumljenju vera opraviti, če se v tej ali oni nebstveni zadevi ne moreta g. župnik in kaplan vjemati? Pred dvema ali 3 leti, ko ni bilo še žalostnega razpora, sta se nek tudi vrednik „S.“ in njeni korektor ali popravljaev sprla, pa vendar ni ta razpor imel nobenega vpljiva na obseg tedaj še indifferentne a sedaj versko prepričanje naroda vedno raneče „Soče“. Ta bi vendar le morala vedeti, da ravno njeno pobalinsko zabavljanje proti veri in duhovščini je vzrokovalo njeno pešanje tako močno, da je prišlo na zadnjem občnem zboru „Soče“ kot točka na dnevni red, kako bi se temu čedalje večemu pešanju v okom prišlo. Ravno zarad tega zlobnega ščuvanja je mnogo naročnikov in udov „Soči“ hrbet obrnilo in list „retour“ pošiljalo. Ravno ta nepremišljenost mladeniške „Soče“ njeni list in društvo naj bolj slabi, kakor je sploh znano. To bi morali tudi gg. Sočani prav dobro vedeti. Le še nekaj takih član-kov, kakoršne je pisal vitez zlomljenih cestnih grabelj v listnici meseca marca l. l., in do tihe jamice, ktera jej je odločena, ni več dalječ. — tako je rekel neki ta nesrečni razpor obžalujoči domoljub. Mar se s takimi surovimi napadi na vero in duhovščino res pospešuje bramba in dosega narodnih pravic, kateri namen ima zapisan, na čelu vsacega lista? V tem sta si res: „Presse“, ktera ima na čelu, Motto: „Gleiches Recht für Alle“, in „Soča“, zlo podobne. Ako bi se — kar pa od našega čilega in krepko-vernega naroda ne pričakujemo — posrečilo, da bi prešel v liberalni in brezverski tabor, s čim bi se mu potem ta dušna praznosta nadomestiti mogla? Mar z „resnico in pravico“, s katero se ona baha? Tako dalječ zabrede list, ki se oslanja na človeško puhlo modrost in učenost, ktere ste mu „resnica in pravica“. Pa posvetna modrost in učenost, ki ni prešinjena in požlahnjena z resnicami sv. vere, zaide tako dalječ, da na vse zadnje napčne reči, kaže za resnične; kar je pa resnično, to pa za napčno, krivo ali vsaj nepotrebno razglašča. Svoje grehe z grehi drugih iz in zagovarjati, to ne velja. Mar gospa „Soča“ ne vidi nič smeti pred svojim pragom, da bi jih pometala? Ona vidí pezdir v očesu svojega brata, bruna pa v svojem očesu ne vidi.

Listnica uredništva. Gg. dijakom, ki so nas po-častili s „poslanim“, nanašajočim se na našo notico o c. k. gimnaziji v zadnji številki, naznanjamo, da z veseljem popravimo vsako pomoto, ki se v naš list vrine, da pa nimamo navade preklicevati, kar nismo trdili. Omenjeno „poslano“ je širšega pomena, ko naša notica. Verujte pa, da smo dobro podučeni in da tje v en dan ne pišemo. Sploh pa naša notica ni veljala gg. dijakom. Sicer pa mislimo, da konec leta, ko že imajo dijaki spričevala v žepu, se da marsikaj ravno tako lahko „konštaturati“, ko zdaj pred očmi šolskih učiteljev. Tudi danes še isto trdimo.

Gospodarske stvari.

Živinska razstava v Gorici.

Kakor smo uže naznanili v našem listu, bo dne 28. t. m. v Gorici razstava goveje

živine. Kmetijsko društvo hoče pozvedeti in spoznati našo živinorejo in ima upanje, da bo k tem pripomogla taka razstava, ob ena pa da se prav pri tej priliki zbudi želja po boljši živini marsikteremu gospodarji, ker nadejati se je, da bodo razstavljenе nekatere prav lepe živali. Tudi naša deželna kmetijska šola bo prignala v razstavo 3 krave in bika Pinegavskega in 3 krave Mariadvorskega plemena, ktere živali bodo gotovo marsikter rad pogledal. Če pride dovolj lepe plemenite živine, bo ta razstava tudi podučljiva.

Ker se bodo delila teleta zlahkih plemen (n. pr. Mariadvorskega rodu) kot darilo, prav bi bilo, da bi naši živinorejci, ki imajo lepe krave sploh plemenite goveje živali, vdeležili se te razstave, pri kateri bo potem tudi javna dražba zlahkih telet, in prav zdaj je prilika, da morejo oni gospodarji, ki so uže večkrat o tem pismeno ali ustmeno nas popraševali, kupiti za nižano ceno dobra plemena goveje živine.

Slavno vredništvo „Glasa“

Prosim Vas, da bi sledeči izjavi v prvi prihodnji številki Vašega lista natisniti blagovolili, ktere pod ./ in 2/ prilagam.

Temu dostavljam le še to, da dopisnik „S Tolminskega“ povod za svoje napade na me od tod jemlje, da meni, da sem jest gospoda poslanca Winkler-ja v „Glasu“ napadel. V tem se gosp. dopisnik jako moti, ker jest nisem zoper gosp. W. nikedar pisal ali ga po časopisih napadal pač pa sem gosp. W. večkrat nenaprošen v raznih časopisih krivičnih napadov branil kar mi more pritrčiti vredništvo „Glasa“ in še kakega drugega časnika.

Z odličnim spoštovanjem

V Gorici dne 18. maja 1874.

Dr. JOSIP TONKLI.

P o s l a n o.

V šte. 18. tednika „Soča“ od 30. aprila 1874 piše nekdo v dopisu „S Tolminskega 19. aprila“ med drugim to-le: Se svojo bistrumnostjo si je „nekdo“ v dež. odboru iz Doblarskega blaga vedel suknico, pa morebiti še kaj drugega omisliti, od česa gosp. W. še nikoli sanjal ni“.

Ker stavi neimenovani dopisnik tega „nekdo“ v deželnem odboru gospodu c. k. namest. svetovalecu Winkler-ju nasproti in z njima „Doblarsko blago“ v dotiko prinaša, in ker je v zadevi Doblarskega pašnika „Ševlje“ v dež. odboru bil sporočevalec gosp. drž. poslanec Winkler in potem gosp. odvetnik dr. Tonkli, je očividno, da rečeni dopisnik pod „nekdo“ gosp. Dr. Tonkli - a meni. —

Ker sva bila nadalje v tej zadevi kot pooblaščenca posestnikov gorenjega Dobljarja podpisana Jožef Juh in Andrej Fortunat, in sva tedaj v posvet hodila k gosp. Dr. Tonkli-u tedanjemu dež. odborniku, si v dolžnost štejeva, to stvar pojasniti, da občinstvo resnico izve.

Pašnik „Ševlje“ je bil spoznan po odločbi c. k. namestništva od 23. junija 1866 št. 7178 lastnina občin Dobljarja proti temu, da izplača ona občini Rute gl. 588 na odkupnino pašnih pravic. Šlo je za to, ali bi imeli to odkupnino plačati samo posestniki gorenjega Dobljarja, ali pa posestniki cele Doblarske občine.

Po sporočilu tedanjega dež. odbornika gosp. Winkler-ja je spoznal dež. odbor z odlokom 5. decembra 1866 št. 2034, da imajo to odkupnino plačati tisti posestniki (gorenjega

Dobljarja) ki to zemljišče vživajo, in sicer po meri vživanja.

To ni bilo po volji posestnikom gorenjega Dobljarja in za to sva se podpisana podala k gosp. dr. Tonkli-u, ki je bil med tem postal dež. odbornik, na posvetovanje in sva mu razložila da ker je pašnik postal lastnina cele občine, bi morala tudi cela občina plačati odkupnino. On nama je svetoval, naj bi v drugi prošnji na dež. odbor vse razmere natanjko pojasnili in prosili za presodbo omenjenega odloka.

To sva tudi storila in sicer nama je postavil prošnjo neki gosp. Juh iz Volč. Na to je po sporočilu g. dr. Tonkli-a deželni odbor z odlokom od 9. avgusta 1867 št. 1015 spoznal, da imajo plačati to odkupnino, ako ima ostati pašnik lastnina cele občine vsi občinarji Dobljarja, in sicer po meri neposrednih davkov, ako bi hotela pa občina Doblarska pripustiti last tega zemljišča posestnikom gorenjega Dobljarja, bi morali pa ti sami odkupnino plačati. —

Ker se je občina vstavljala temu odloku, sva morala pogostoma posveta izkati pri gosp. dr. Tonkli-u, in dosta zamude časa sva mu vzročila. — Za to nama se je tudi dostojno zdelo ga poprašati, kaj da mu imava za to zamudo časa plačati. Dr. Tonkli pa nama je odgovoril, da za enaka posvetovanja v občinskih zadevah ničesa ne tirja in tirjati ne more, ker je za to plačan od deželnega odbora, in ker je njegova dolžnost o teh zadevah brez plače svete in poduke dajati.

Resnici na čast morava toraj prostovoljno izreči, da gosp. dr. Tonkli ni od naju v tej Doblarski zadevi dobil nobenega plačila ne v denaru ne blagu, in da neimenovani dopisnik „S Tolminskega“ gosp. dr. Tonkli-a grdo obrekuje terdó „da si je vedel iz Doblarskega blaga omisliti suknico ali še kaj drugega, in to sva pripravljena potrditi z najno prisego pred vsaktero c. k. oblastnijo.

V Kanalu dne 12 maja 1874.

† Jožef Jug
† Andrej Fortunat
po meni Ant. Kürner
Ivan Černigoj pričá

Št. 2728.

Vsled današnjega zapisnika št. 2028 potrjuje se istinitost podpisov Jožefa Juga in Andreja Fortunata, kakor tudi prič Antona Kürnerja in Janeza Černigoja.

C. kr. okrajna sodnija v Kanalu
dne 12. maja 1874.

(L. S.)

Wallenhof m/p.

Oznaničnik.

Natečaj.

V šolskem okraj Koparske okolice so razpisane sledeč službe:

Učiteljske službe v šolski občini III. vrste v Ospu, Boljuncu in Lonke.

Dohodke teh služb naznanja deželna šolska postava od 30. marca 1870.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo previdene dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja naj dalje do 15. junija t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajni šolski svet
v Kopru dne 6. maja 1874.

Doktor medicine in kirurgije

ALEX. RAFAEL ROJIC

prišel je te dni iz svojega znanstvenega potovanja domu in stanuje:

mesarske ulice v svoji hiši.

— Od leta 1767 —

Svetinja za napredek

Svetinja za zasluge

ALBERT SAMASSA

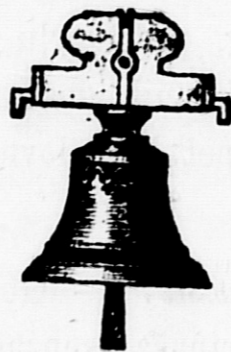
c. kr. dvorni zvonar,

izdeljevalec strojev in raznoterega orodja pri gašenji ognja

v Ljubljani

priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi, ojnice, okovi. Zvon tudi 40 centov teže, zamore en mož zvoniti; dalje priporoča

vse vrste

brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd. itd.

po naj nižji ceni

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje

v obrokih.

Diploma pripoznanja

Diploma pripoznanja

— 14 svetinj —